

הפוגעים בכבודה: "כל משנאי — אהבו מות".

אל תקרי משנאי אלא משנאי.

ותלמיד חכם שיוצא בכגד עם רבב משנאי את התורה בעיני הבריות, היות והם אומרים: אוי להם ללומדי התורה, שהם מאוסים ומגונים. ולכן הוא חייב מיתה.

רבינא אמר: שנמצא רבד שכבת זרע על בגדו, איתמר. (3)

ולא פליגי הני אמוראי.

הא, דאמר שנמצא בו רבב — בגלימא, בכגד עליון.

הא, דאמר שכבת זרע — בלבושא בכגד התחתון, שמתחת לגלימה.

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: מאי דכתיב [ישעיהו כ] "באשר הלך עבדי ישעיהו [שלש שנים] ערום ויחף — כן ינהג מלך בבל את שבי מצרים ואת גלות כוש. נערים וזקנים ערום ויחף".

ולא הלך ישעיהו במשך שלש שנים ערום ויחף, אלא:

ערום — בכגדים בלואים.

ויחף — במנעלים המטולאים.

תנן התם במסכת מקוואות:

שנאמר [ויקרא ו] "ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים, [פחותים], והוציא את הדשן".

ותנא רבי רבי ישמעאל: לימדתך תורה דרך ארץ: בגדים שבישל בהן קדירה לרבו — אל ימוזג בהן כוס לרבו.

כך לא ילבש בשעת עבודת הדשן שהיא עבודה שאינה חשובה, ושהוא עשוי להתכלך בה, את אותם הבגדים שלובש בשעת עבודה חשובה כגון קיטור וניסוך, שהן נקראות עבודות "אכילה ושתייה".

אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים בטלאים לשוק.

והוינן בה: והא רבי אחא בר חנינא נפיק בהן! ?

אמר רבי אחא בריה דרב נחמן: לא שנו שהם גנאי אלא בעשוין טלאי על גב טלאי. (2)

ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל תלמיד חכם שנמצא רבב כתם של שומן על בגדו — חייב מיתה. לפי שכבוד התורה הוא שיראה הגון וחשוב.

שנאמר בספר משלי ח, בתיאור דברי התורה, שאומרת שם התורה ביחס ללומדיה

הרגל ובהליכתו בשוק ובימות החמה, אבל בעקב או בבית או בימות הגשמים, כשהטיט מכסה את הטלאי, מותר.

3. והרי"ף מפרש דם יבש, וטעמו של דבר כדי שלא יראה כדם נדה ויבא לידי חשד [שבעל נדה].

1. כתב מהרש"א בח"א דקאי אשינוי בגדים בערב שבת. והיינו, בגדים שבישל בהן קדירה לרבו כדכתיב "את אשר תאפו אפו ואת אשר תבשלו בשלון" — אל ימוזג בהם כוס לרבו, דהיינו, כוס קידוש בליל שבת.

2. ובמסכת ברכות [מג ב] מבואר שדוקא בגב

של **בנאי**, תלמידי חכמים שמקפידים על נקיז מלבושיהם, חוצץ אפילו כשהוא נמצא מצד אחד בלבד. ואילו על בגדיו של בור שאינו מקפיד על בגדיו, הוא חוצץ רק אם נמצא עליו משני צדדיו.

ואם כן, לא תהא מרדעת של חמור חשובה מבגדו של עם הארץ, ואין הרבב חוצץ בה, עד שיהיה משני צדדים. (4)

ומבאר הגמרא: מאי בנאי?

אמר רבי יוחנן: אלו תלמידי חכמים, שעוסקים בבנינו של עולם כל ימיהן.

ואמר רבי יוחנן: איזהו תלמיד חכם, שמחזירין לו אבידה, כשמכיר אותה בטביעות העין שלו, בלי שיצטרך לתת בה סימן?

זה המקפיד על חלוקו להופכו, שיהיה תמיד לצדו החיצון כדי שלא יראה הצד הפנימי, שיש בו תפרים. (5)

ואמר רבי יוחנן: איזהו תלמיד חכם שממנין אותו פרנס על הציבור?

זה ששואלין אותו דבר הלכה בכל מקום, ואומר. ואפילו שואלין אותו במסכת כלה, שאין רגילים לשנותה [ועיין ברש"י]. (6)

א. רבב כלשהו, שנמצא על המרדע שעל החמור — חוצץ בטבילה, כשרוצים לטהרו מטומאתו, לפי שמקפיד עליו.

רבן שמעון בן גמליאל אומר: אינו חוצץ עד שיהיה גודלו של הרבב כאיסר האיטלקי, שפחות מגודל זה אינו מקפיד עליו, וכל חציצה הנמצאת על מיעוט גופו ושאינו מקפיד עליה, אינה חוצצת בטבילה.

ב. ורבב שנמצא על הבגדים — אם הוא נראה רק מצד אחד של הבגד הוא אינו חוצץ. ורק אם נבלע בו שיעור רב עד שהוא נראה משני צדדיו של הבגד, רק אז הוא חוצץ.

רבי יהודה אומר משום רבי ישמעאל: אף רבב הנראה על הבגד מצד אחד בלבד חוצץ.

בעא מיניה רבי שמעון בן לקיש מרבי חנינא: לרבי ישמעאל, האומר שרבב על הבגד מצד אחד חוצץ.

רבב שנמצא על מרדעת, האם הוא חוצץ אפילו כשהוא נראה בו מצד אחד בלבד, או רק כשהוא נראה בו משני צדדיו?

אמר ליה: זו, מרדעת שיש בה רבב רק מצד אחד — לא שמעתי מה דינה. אבל כיוצא בה, שאפשר ללמוד ממנו, שמעתי.

דתנן: רבי יוסי אומר: רבב הנמצא על בגד

4. ואעפ"י שרבי יוסי ורבי יהודה נחלקו בדעת רבי ישמעאל, מכל מקום פשיט מדברי רבי יוסי. כי לא מצינו שנחלקו במרדעת אלא רק בבגד. ומאחר ששניהם אליבא דרבי ישמעאל, מסתבר לקרב דיעותיהם ככל האפשר. רש"י.

5. רש"י ובתוס' ד"ה ואפילו, הביאו שהר"י מפרש להיפוך, דמסכת כלה היינו דרשות

4. ואעפ"י שרבי יוסי ורבי יהודה נחלקו בדעת רבי ישמעאל, מכל מקום פשיט מדברי רבי יוסי. כי לא מצינו שנחלקו במרדעת אלא רק בבגד. ומאחר ששניהם אליבא דרבי ישמעאל, מסתבר לקרב דיעותיהם ככל האפשר. רש"י.

5. היינו שמשום זה לבד כבר מחזירין לו אבידה,

ואמר רבי יוחנן: איזהו תלמיד חכם שבני עירו מצווין לעשות לו מלאכתו? (7)
זה שמניח חפצו ועוסק בחפצי שמים.

והני מילי — למיטרה בריפתיה, לחם, שהוא דבר שחיינו תלויים בו, ואינו יכול לטרוח בעצמו.

ואמר רבי יוחנן: איזהו תלמיד חכם — כל ששואלין אותו הלכה בכל מקום ואומרה.

למאי נפקא מינה — למנוייה פרנס על הציבור.

אי יודע להשיב בחדא מסכתא שעוסק בה — ממנים אותו באתריה, במקומו.

אי בכוליה תנויה בכל המסכתות — ממנים אותו בריש מתיבתא, להיות ראש ישיבה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: זה שאמרה המשנה "רכב הנמצא על בגד הבנאין" אין הכונה לתלמידי חכמים, אלא: אלו כלים האולירין, מגבות משובחות, הבאין ממדינת הים, אשר מתעטפין בהן אנשים חשובים בצאתם מן המרחץ, ומקפידין מאד על נקיונם, ולכן אפילו כתם מצד אחד חוצץ בהם. ונקראין בנאין על שם "בי בני", שהוא הכינוי של מרחץ.

והוינן בדבריו: למימרא, דאותן מגבות חיורי, לבנות, נינהו. שהרי אילו היו צבעוניות, לא היה ניכר בהן לכלוך שהוא מצד אחד בלבד, ולא היו מקפידים עליו.

ותיקשי, כי האמר להו רבי ינאי לבניו: בני, אל תקברוני לא בכלים בגדים לבנים, ולא בכלים שחורים.

בלבנים לא תקברוני — שמא לא אזכה, ואחיה כחתן בין אבלים.

בשחורים לא — שמא אזכה, ואחיה כאבל בין חתנים.

אלא קברוני בכלים האולירין, שהם אדומים, הבאין ממדינת הים.

אלמא סומקי אדומים נינהו?!?

ומשנינן: לא קשיא.

הא, כלים אולירין צבועים באדום — בגלימו.

הא שהם לבנים — בלבושי, בלבוש שמתחת לגלימה, או במגבת שמתעטפים בה.

שנינו במשנה: רבי ישמעאל אומר מקפלין את הכלים ומציעין את המטות מיום הכיפורים לשבת.

תנו רבנן: כתיב בקרבן מוסף של שבת [במדבר כח]: "עלת שבת בשבתו". ומשמע מהביטוי המיוחד שנקט הכתוב בלשון "בשבתו", שהוא בא כדי לדרוש ממנו, כאילו נכתבה המילה "בשבתו" בלי האות וי"ו, ויש לקרות אותה "בשבת".

וכאילו אמר הכתוב, שאפשר להקטיר על המזבח "עולת שבת זו — בשבת אחרת".

מסכתא.

7. במסכת יומא ילפינן לה מדכתיב שאמר הקב"ה למשה "ועשית לך ארון עץ", ואילו

מהלכות החג. וקאמר, שאפילו אינו בקי אלא במסכת זו, שהכל רגילין בה, ויודע להשיב בכל מקום שישאלוהו באותה מסכת, ראוי למנותו על הציבור בעירו. וכדמפרש לקמן, דבעירו סגי בחד

יכול יקרבו חלבי השבת אף ביום הכפורים שחל במוצאי שבת?

תלמוד לומר "בשבתו".

ובכך נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא:

כשתעיינ בדבריהם תמצא לומר:

לדברי רבי ישמעאל — אפילו נדרים ונדבות, שאין חיוב בהקרבתם היום, קריבין ביום טוב, הרי פשיטא שחלבי שבת שאי אפשר לדחות את הקטרתן קריבין ביום טוב.⁽⁹⁾

וכי איצטריך קרא "בשבתו" לרבות אפילו בשבת אחרת — ליום הכפורים.

לדברי רבי עקיבא — נדרים ונדבות אין קריבין ביום טוב.

וכי איצטריך קרא — למישרא הקטרת חלבי שבת ביום טוב.

אמר רבי זירא: כי הוינא כשלמדתי תורה קיד-ב בבבל, לפני שעליתי לארץ ישראל, הוה אמרי, סברתי לומר, כי:

ובכך: לימד על חלבי שבת זו [שבמוצאי שבת רגיל אפשר להקטירם על המזבח כל הלילה], שהם קריבין אפילו אם תחול במוצאי שבת קדושה של "שבת" אחרת — ביום הכיפורים, שנקרא גם הוא "שבת".⁽⁸⁾

יכול אף חלבים של של יום הכיפורים שחל להיות בערב שבת יהיו קריבים כליל שבת שלאחריו?

תלמוד לומר "בשבתו", עם וי"ו, שמשמעותו למעט: דוקא באותה השבת הם קריבים ולא בשבת אחרת, דברי רבי ישמעאל.

והיינו, כיון שמצד אחד בא הכתוב לרבות שמקריבים עולת שבת זו באחרת, ומצד שני מיצט שמקריבים דוקא בשבת זו, דרשינן להתיר את של שבת ביום הכיפורים לפי שיום הכיפורים קל משבת, ולאסור את של יום הכיפורים בשבת לפי שהיא חמורה ממנו.

רבי עקיבא אומר: "עלת שבת בשבתו" — לימד על חלבי שבת שקריבים ביום טוב שחל במוצאי שבת.

רבנן הסברים כי לעולם הולכים רק על פי ראית הירח, ואין משנים בשביל איזה צורך שהוא. תוד"ה חלבי.

9. הקשה הרע"א, אפילו למאן דאמר דנדרים ונדבות קריבין ביו"ט זה דוקא בשלמי נדבה, אבל עולת נדבה, שאין בה אכילה לאדם לפי כולם אין מקריבין ביו"ט, והכא הרי בעולה קמיירי, ומה הפשיטות שחלבי שבת קריבין ביו"ט? ועיינ שפת אמת וחזו"א או"ח סי' קכ"ט [לדף ז ב סק"ד].

כתוב אחר אומר "ועשו ארון עצי שטים", דמשמע שאחרים יעשו ולא משה, מכאן לת"ח שבני עירו מצווים לעשות לו מלאכתו.

8. מבואר במסכת סוכה [נד ב] דרבנן סברי דלעולם לא יחולו שבת ויוה"כ זה אחר זה. כי אם בית הדין רואה שעלול להיות כך, הם מעברים את החדש בשביל זה. והטעם, משום יקא ומשום מתיא. שלא יכמשו הירקות ולא יסריחו המתים בשני ימים רצופים של איסור מלאכה. וסוגיא זו אתיא כדעת החולקים על